

**MINISTER
SPRAWIEDLIWOŚCI**

Warszawa, 24 sierpnia 2019 r.

BM-V.0912.15.2019

IK: 334334

**Pani
Mariola Męcik
Dyrektor
Sądu Okręgowego
w Częstochowie**

SPRAWOZDANIE Z KONTROLI

I. INFORMACJE O KONTROLI

Jednostka kontrolowana: Sąd Okręgowy w Częstochowie ul. Dąbrowskiego 23/35
42-200 Częstochowa (dalej: SO, Sąd).

Kontrolerzy: Marcin Górecki – główny specjalista, Magdalena Dąbrowska – starszy specjalista, działający na podstawie upoważnień nr 36/2019 i 37/2019 z dnia 07.05.2019 r. wydanych z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości przez zastępcę dyrektora Biura Ministra, Jakuba Jamkę.

Tematyka kontroli: gospodarowanie środkami finansowymi na usługi zlecane przez Sąd na podstawie umów cywilnoprawnych.

Termin kontroli: 08.05. – 19.06.2019 r., w tym w siedzibie Sądu w dniach: 9, 15, 24.05. oraz 04.06.2019 r.

Okres objęty kontrolą: lata 2012 – 2018.

Tryb przeprowadzania kontroli: uproszczony.

[akta kontroli str. 1-8]

A

II. USTALENIA WSTĘPNE

W okresie objętym kontrolą oraz obecnie:

- Prezesem SO od dnia 01.02.2018 r. jest sędzia sądu okręgowego Rafał Szymon Olszewski¹ (dalej: Prezes SO). W latach wcześniejszych funkcję Prezesa SO pełnili sędziowie sądu okręgowego: Adam Sebastian Synkiewicz², Robert Jarosław Grygiel³.
- Dyrektorem Sądu od 10.06.2002 r. jest Mariola Iwona Męcik⁴ (dalej: Dyrektor SO).
- Głównym Księgowym w Sądzie jest ██████████⁵ (dalej: Główny księgowy).

Kontrola została wszczęta na polecenie Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, Łukasza Piebiaka.

Kontrola dotyczyła wydatków⁶ na umowy i zlecenia, za których realizację zapłacono w ciągu roku jednemu wykonawcy więcej niż 500,00 zł brutto, ujmując wydatek w § 4170 - wynagrodzenia bezosobowe, § 4700 - szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej, a w zakresie usług w § 4300 - zakup usług pozostałych (obecnie § 4000 - grupa wydatków bieżących jednostki⁷).

Jednocześnie kontrola nie objęła umów, na podstawie których zakupiono pozostałe środki trwałe bądź materiały, jak również umów i wydatków związanych z mediami.

W trakcie przeprowadzonej kontroli nie kontrolowano również prawidłowości naliczania i odprowadzania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz podatku dochodowego od osób fizycznych do urzędu skarbowego.

¹ pismo z 29.01.2018 r. znak: DKO-I-562-13/18 podpisane przez Ministra Sprawiedliwości, Zbigniewa Ziobro.

² od 05.11.2015 r. pismo znak: DSO-IV-1304-838/15 podpisane przez Ministra Sprawiedliwości, Borysa Budkę.

³ od 05.11.2009 r. pismo znak: DK-I-101-920/09 podpisane przez Ministra Sprawiedliwości, Krzysztofa Kwiatkowskiego.

⁴ pismo z dnia 29.05.2002 r., znak: DK-I-1260-109/02 podpisane z up. Ministra Sprawiedliwości przez Sekretarza Stanu w MS, Jerzego Łankiewicza.

⁵ od 01.05.2002 r. – nadal, pismo znak: A 131/68/02 z dnia 20.05.2002 r.

⁶ Oprócz umów, zleceń dotyczących ośrodków kuratorskich.

⁷ Zgodnie z § 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2016 paragraf ten stosuje się jedynie do planowania i sporządzania planu po zmianach. W planie objętym § 400 należy łącznie ujmować planowane do wykonania wydatki zawarte w paragrafach szczegółowych: 421, 422, 426, 428, 430, 434, 436, 438, 439, 440 – z odpowiednimi czwartymi cyframi.

A

Ponadto, podczas kontroli nie badano umów, których zawarcie zostało poprzedzone przeprowadzeniem postępowań o udzielenie zamówienia prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – *Prawo zamówień publicznych*⁸ (dalej: *ustawa Pzp*).

[akta kontroli str. 15-23]

II. USTALENIA SZCZEGÓŁOWE

1. Wewnętrzne uregulowania w zakresie zamówień publicznych, o których mowa w art. 4 pkt 8 *ustawy Pzp*.

Na dzień kontroli i w okresie objętym kontrolą w SO obowiązywały procedury udzielania zamówień publicznych⁹, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 14 tys. euro a następnie 30 tys. euro (dalej: *Procedury*). Procedury określały zasady postępowania z zamówieniami publicznymi, osoby nadzorujące/koordynujące postępowanie oraz zakres i rodzaj ich obowiązków.

Proces realizacji zamówień w SO składa się z następujących etapów:

- przygotowania postępowania o udzielenie zamówienia – są to wszystkie czynności obejmujące niezbędne do sporządzenia wniosku o wyrażenie zgody na przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia, w tym czynności opisu przedmiotu zamówienia, szacowania wartości zamówienia oraz jej aktualizacji,

⁸ Dz. U. z 2018 r., poz. 1986, z późn. zm. W latach wcześniejszych obowiązywały wraz ze zmianami; Dz. U. z 2017 r., poz. 1579, Dz. U. z 2015 r., poz. 2164, Dz. U. z 2013 r., poz. 907, Dz. U. z 2010 r., Nr 113, poz. 759. Średni kurs złotego w stosunku do euro stanowiący podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych w latach 2012-2017 wynosił, zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów w sprawie *średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych*:

- z 16 grudnia 2011 r. (Dz. U. Nr 282, poz. 1650) 4,0196 od 1 stycznia 2012 r.; wartość zamówienia bez obowiązku stosowania ustawy *Pzp* to 56.274,40 zł netto (14 tys. euro),

- z 23 grudnia 2013 r. (Dz. U., poz. 1692) 4,2249 od 1 stycznia 2014 r.; wartość zamówienia bez obowiązku stosowania ustawy *Pzp* to 59.148,60 zł netto (14 tys. euro) a od kwietnia 2014 r. 126.747 zł netto (30 tys. euro),

- z 28 grudnia 2015 r. (Dz. U., poz. 2254) 4,1749 od 1 stycznia 2016 r.; wartość zamówienia bez obowiązku stosowania ustawy *Pzp* to 125.247 zł netto (30 tys. euro).

Średni kurs złotego w stosunku do euro stanowiący podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych od 1 stycznia 2018 r. zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z 28 grudnia 2017 r. w sprawie *średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych* (Dz. U. poz. 2477) wynosił 4,3117; wartość zamówienia bez obowiązku stosowania ustawy *Pzp* to 129.351 zł netto (30 tys. euro).

⁹ zarządzenia Dyrektora SO w sprawie:

- kontroli zarządczej, sprawowanej w obszarze udzielania zamówień publicznych na dostawy, usługi i roboty budowlane oraz konkursów, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 14 tys. euro - nr 32/D/2011/G z dnia 8.12.2011 r. i nr 3/D/2013/G z dnia 2.01.2013 r.,

- kontroli zarządczej, sprawowanej w obszarze udzielania zamówień na dostawy, usługi i roboty budowlane oraz konkursów, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 tys. euro - nr 9/D/2014/G z dnia 16.04.2014 r., nr 3/D/2016 z dnia 4.01.2016 r., nr 6/D/2017 z dnia 23.01.2017 r., nr 11/D/2018 z dnia 29.03.2018 r.

A

- przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia – obejmujący wszystkie czynności związane z wyborem wykonawcy, w tym przygotowanie zapytania cenowego, ustalenie listy wykonawców, do których przesłane zostanie przedmiotowe zapytanie, zebranie ofert, ich analiza i ocena, wskazanie najkorzystniejszej oferty, zatwierdzenie wyboru oraz powiadomienie wykonawcy,
- udzielenia zamówienia – obejmujący czynności udzielenia zlecenia lub podpisania umowy,
- realizacji umowy/zlecenia – obejmujący realizację przedmiotu zamówienia przez wykonawcę począwszy od odbioru przedmiotu zamówienia przez pracownika upoważnionego do dokonania tej czynności, aż do wykonania wszystkich zapisów zawartych w umowie (gwarancja/rękojmia).

Zgodę na przygotowanie i przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia udziela Dyrektor SO w przypadku zamówień o łącznej wartości (brutto) w roku powyżej 5 tys. zł oraz kierownik komórki merytorycznej odpowiedzialnej za realizację zamówienia (w przypadku powierzenia tego uprawnienia w zakresie czynności) – w przypadku zamówień o łącznej wartości (brutto) w roku do 5 tys. zł, Natomiast zakres kontroli głównego księgowego na etapie wniosku (kontrola wstępna) obejmuje sprawdzenie czy wydatek jest legalny, czy w planie finansowym znajdują się środki na pokrycie zamówienia.

Postępowanie o udzielenie zamówienia przeprowadza się w formie pisemnego zapytania cenowego. Przy czym, w przypadku zamówień o szacunkowej wartości (kwoty netto) do 10 tys.¹⁰ zł dopuszcza się możliwość telefonicznego zbierania ofert; z tym, że z przeprowadzonych rozmów winna być sporządzona notatka służbowa. W przypadku postępowań o szacunkowej wartości (kwota netto) powyżej 10 tys. zł zapytanie cenowe zamieszcza się na stronie internetowej.

Odnosnie zamówień, których planowana wartość (brutto) w roku nie przekracza 5 tys.¹¹ zł nie wymaga się zbierania ofert, jednakże dla tych zamówień należy także sporządzić wnioski o przeprowadzenie postępowania, tym samym uzyskać zgodę na udzielenie zamówienia.

Do przedmiotowych procedur nie wniesiono uwag.

[akta kontroli str. 24–82]

¹⁰ zarządzeniem nr 11/D/2018 szacunkowa wartość zamówienia została zwiększona do 15 tys.

¹¹ zarządzeniem nr 11/D/2018 wartość zamówienia została zwiększona do 6 tys.

2. Zawieranie umów cywilnoprawnych

2.1 Procedury wewnętrzne.

W SO w badanym okresie obowiązywały procedury dotyczące sporządzania oraz prowadzenia centralnego rejestru umów cywilnych (dalej: centralny rejestr) zawieranych przez SO¹². Przedmiotowe przepisy regulują proces zawierania ww. umów oraz rejestracji ich w centralnym rejestrze. Z procedur wynika, że umowy winny być zawierane w ramach prowadzonej gospodarki finansowej na zakup usług, dostaw, robót budowlanych oraz wynajem składników majątku Skarbu Państwa będących w zarządzie SO.

Założenia i warunki do umowy przygotowuje kierownik komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za realizację danego zadania w porozumieniu z Dyrektorem SO.

Po rozstrzygnięciu postępowania kierownik, a w przypadku zamówień publicznych przewodniczący komisji przetargowej, przedkłada głównemu księgowemu umowę celem uzyskania jego akceptacji w zakresie zabezpieczenia środków finansowych na jej realizację – księgowy parafuje umowę.

Umowy cywilne w imieniu Skarbu Państwa – Sądu zawiera Dyrektor Sądu.

Wewnętrzne regulacje SO co do zasady prawidłowo regulują zasady sporządzania umów cywilnych oraz rejestracji ich w centralnym rejestrze.

[akta kontroli str. 83-93]

2.2. Wydatki z tytułu zawartych umów.

W przedstawionych przez SO *Wykazach umów cywilnoprawnych* zawartych w latach 2012-2016 przedstawiono łącznie 468 pozycji o wartości 1.777.726,77 zł, w tym:

rok	ilość pozycji	wartość bruto	5 4170	3 2300	6 4900
2012	71	343 871,06 zł	10 502,00 zł	315 409,06 zł	17 960,00 zł
2013	112	335 891,33 zł	10 486,00 zł	305 519,33 zł	19 886,00 zł
2014	103	381 044,51 zł	12 300,00 zł	363 456,51 zł	5 288,00 zł
2015	100	372 284,44 zł	16 230,00 zł	340 080,44 zł	15 974,00 zł
2016	82	344 635,43 zł	876,65 zł	305 765,32 zł	37 993,46 zł

Zaznaczyć należy, że w przygotowanych przez SO zestawieniach wydatki ponoszone były nie tylko na podstawie umów, ale także na podstawie np.: zleceń ustnych czy pisemnych, porozumień. Możliwość realizacji takich wydatków (bez podpisywania umowy) wynika z wewnętrznych regulacji funkcjonujących w SO.

¹² Zarządzenia Dyrektora SO w sprawie zasad sporządzania umów cywilnych oraz prowadzenia Centralnego Rejestru Umów Cywilnych zawieranych przez SO w Częstochowie nr 15/D/2012 z dnia 22.06.2012 r., nr 9/D/2016 z dnia 5.02.2016 r.

Kontrolą zostało objętych 66 losowo wybranych pozycji, tj. 14 % populacji ilościowej. Łącznie kontrolą objęto wydatki na kwotę 328.752,14 zł, w tym:

rok	łącznie pozycji	%	łączna kwota wydatków	5/4/170	6/4/300	5/4/700
2012	8	11%	59 564,00 zł	3 021,00 zł	56 543,00 zł	x
2013	11	10%	71 928,52 zł	6 215,72 zł	61 212,80 zł	4 500,00 zł
2014	14	14%	67 147,05 zł	10 537,24 zł	53 709,81 zł	2 900,00 zł
2015	10	10%	61 932,60 zł	14 512,60 zł	6 820,00 zł	40 600,00 zł
2016	23	28%	68 179,97 zł	656,32 zł	26 723,65 zł	40 800,00 zł
Razem			328 752,14 zł	34 942,88 zł	205 009,26 zł	88 800,00 zł

* dokonanych na rzecz wykonawców

Do kontroli wybrano wydatki faktycznie poniesione przez SO w latach 2012-2016 na realizację 54 umów, w przypadku których wydatkowano łączną kwotę 297.240,28 zł. Ponadto kontrolą objęto 7 wydatków poniesionych na podstawie tzw. zleceń w łącznej kwocie 27.257,81 zł. oraz 2 wydatki związane z porozumieniami zawartymi przez SO na kwotę 4.254,05 zł.

[akta kontroli str. 94-467]

2.3. Umowy cywilnoprawne.

Umowy zawierane z sędziami.

Kontrolą objęto 19 umów zawartych z sędziami, o łącznej wartości 27.490,00 zł. Z tytułu realizacji przedmiotowych umów Sąd poniósł wydatki netto w wysokości 24.610,00 zł. W ramach powyższych umów:

- 13¹³ zawarto na wygłoszenie wykładów przez sędziów dla sędziów i asystentów sędziów. Wartość zawartych umów wyniosła 23.290,00 zł. Wykłady dotyczyły następujących tematów:
 - Sędziowie w postępowaniach w Sądzie Najwyższym – wykład dla prezesów i wiceprezesów sądów okręgu oraz przewodniczących i zastępców przewodniczących wydziałów podczas narady w dniach 16-18.10.2013 r.,
 - Zmiany w kodeksie postępowania karnego - wykłady dla sędziów i asystentów sędziów w dniu 3.06.2014 r.,
 - Pomoc prawna w obrocie zagranicznym – wykłady dla sędziów i referendarzy w dniu 23.06.2014 r.,

¹³ RC II 14/KDR/2013 – [redacted] zł, RC II 3/KDR/2014 – [redacted] zł, RC II 4/KDR/2014 – [redacted] zł, RC II 3/KDR/2015 – [redacted] zł, RC II 7/KDR/2015 – [redacted] zł, RC II 2/KDR/2016 – [redacted] zł, RC II 3/KDR/2016 – [redacted] zł, RC II 4/KS/2016 – [redacted] zł, RC II 5/KS/2016 – [redacted] zł, RC II 8/KS/2016 – [redacted] zł, RC II 9/KS/2016 – [redacted] zł, RC II 11/KS/2016 – [redacted] zł, RC II 12/KS/2016 – [redacted] zł.

- Nowy model procesu karnego oraz zmiany w metodyce pracy sędziego Sądu I i II instancji po 1 lipca 2015 r. – wykład przeprowadzony podczas szkolenia dla grupy 75 osobowej sędziów i asystentów pionu karnego w SO w Częstochowie w dniu 18.05.2015 r.,
 - Postępowanie rozpoznawcze przed sądem I i II instancji. Zażalenie do SN na orzeczenie kasacyjne sądu II instancji. Koszty sądowe w sprawach cywilnych – wykład dla sędziów z pionu cywilnego w dniu 14.12.2014 r.,
 - Sporne zagadnienia z zakresu procedury karnej – wykład dla sędziów i asystentów pionu karnego okręgu SO w dniu 15.12.2016 r.,
 - Koszty sądowe i koszty procesu – wykład dla sędziów pionu cywilnego okręgu częstochowskiego w dniu 14.03.2016 r.,
 - Postępowanie przed sądem I instancji. Tryby konsensualne. Postępowanie odwoławcze, kasacyjne i wznowieniowe. Ostatnie projekty nowelizacji KPK-projekt z dnia 27.01.2016 r. przekazany przez Sejm RP druk nr 207 – wykład dla sędziów pionu karnego okręgu częstochowskiego w dniu 21.03.2016 r.,
 - Skarga paulińska oraz rozliczanie konkubinatu – wykład dla sędziów i asystentów z pionu cywilnego SO w dniu 9.06.2016 r.
 - Prawo karne i postępowanie wykonawcze – wykład dla sędziów i asystentów pionu karnego SO w dniu 20.06.2016 r.,
 - Procedura karna. Zawartość normatywna przepisów art. 19 ustawy z dnia 20.02.2015 r. o zmianie ustawy kodeks karny oraz niektórych innych ustaw – wykład dla sędziów i asystentów pionu karnego SO w dniu 7.11.2016 r.
 - Procedura cywilna. Zmiany kodeksu postępowania cywilnego wprowadzone ustawą z dnia 10.07.2015 r. o zmianie ustawy Kodeks Cywilny, ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz zmianie niektórych innych ustaw wchodzące w życie 8.09.2016 r.; wykład w dniu 14.11.2016 r.,
 - Problematyka zadośćuczynienia. Zadośćuczynienie w przypadku śmierci osoby bliskiej na skutek deliktu – wykład dla sędziów i asystentów pionu cywilnego okręgu SO w dniu 1.12.2016 r.
- 6 umów, z czego:
 - 4¹⁴ umowy na łączną kwotę 2.200,00 zł, które dotyczyły wykładów dla kuratorów sądowych okręgu częstochowskiego,

¹⁴ RC II2/G/2012 – 3000 zł, RC II2/KDR/2013 – 3000 zł, RC III/KDR/2014 – 3000 zł, RC III/KDR/2016 – 3000 zł.

- 2¹⁵ umowy na kwotę ogółem 2 000,00 zł, które dotyczyły udziału sędziów w pracach komisji egzaminacyjnej na aplikację kuratorską.

[akta kontroli str. 1210-1225, 1309-1323, 1394-1413, 1483-1497, 1508-1513, 1529-1544, 1576-1606, 1627-1650]

Pozostałe umowy zawierane przez SO na realizację szkoleń i wykładów

Badaniem kontrolnym objęto 21¹⁶ umów zawartych na wygłoszenie wykładu lub przeprowadzenie szkolenia na kwotę 36.952,00 zł. Z tytułu realizacji przedmiotowych umów Sąd poniósł wydatki netto w wysokości 33.756,20 zł. Wykłady/szkolenia przeprowadzone były w następujących tematach:

- Medytacja chrześcijańska jako narzędzie resocjalizacji,
- Organizacja obiegu i kontroli dokumentów związanych z kosztami postępowania sądowego,
- Prawo pracy w 2013 roku dla przewodniczących wydziałów i kierowników komórek organizacyjnych oraz pracowników SO,
- Omówienie Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 lutego 2013 r. w sprawie sposobu wykonywania obowiązków i uprawnień przez kuratorów sądowych w sprawach karnych wykonawczych,
- Asertywna komunikacja interpersonalna w pracy sędziego,
- Zarządzanie i kierowanie zmianą,
- Komunikacja interpersonalna,
- Bieżące problemy w pracy kuratora rodzinnego,
- Zadania kuratorów wynikające z nowelizacji przepisów k.k., k.k.w. oraz niektórych innych ustaw wchodzących w życie od 01.07.2015 r. ze szczególnym uwzględnieniem wykonania orzeczeń z zakresu kary ograniczenia wolności, orzeczeń wykonywanych w systemie dozoru elektronicznego, środków zabezpieczających/kompensacyjnych,
- Uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. Zmiany kodeksu cywilnego wynikające z ustawy z dnia 30.05.2014 r. o prawach konsumenta,
- Ochrona danych osobowych,

¹⁵ RCI 1/KDR/2014 i RCI 2/KDR/2014 każda na [redacted] zł.

¹⁶ Umowy: RC II 4/G/2012 - [redacted] zł, RC II 9/G/2012 - [redacted] zł, RC III 21/KDR/2013 - [redacted] zł, RC II 3/KDR/2013 - [redacted] zł, RC II 13/KDR/2013 - [redacted] zł, RC II 15/KDR/2013 - [redacted] zł, RC II 2/KDR/2014 - [redacted] zł, RC II 5/KDR/2014 - [redacted] zł, RC II 1/KDR/2015 - [redacted] zł, RC II 2/KDR/2015 - [redacted] zł, RC II 5/KDR/2015 - [redacted] zł, RC II 6/KDR/2015 - [redacted] zł, RC II 8/KDR/2015 - [redacted] zł, RC I 10/OZ/2015 - [redacted] zł, RC II 6/KS/2016 - [redacted] zł, RC II 7/KS/2016 - [redacted] zł, RC II 10/KS/2016 - [redacted] zł ([redacted] x2), RC I 1/KS/2016 - [redacted] zł, RC I 4/KS/2016 - [redacted] zł, RC I 6/KS/2016 - [redacted] zł, RC III 18/KS/2016 - [redacted] zł.

A

- Założenia i kierunki polityki karnej w świetle ustawy z dnia 20.02.2015 r. o zmianie ustawy k.k. oraz niektórych innych ustaw. Wpływ zmian na postępowanie karne, wykonawcze, kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania i przepisy intertemporalne związane z fazą wykonawczą postępowania oraz założenia i kierunki polityki karnej w świetle ustawy z dnia 20.02.2015 r. o zmianie ustawy k.k. oraz niektórych innych ustaw i wpływ tych zmian na postępowanie karne,
- Aktualne zasady prowadzenia biurowości sądowej po zmianie przepisów prawa¹⁷,
- Praktyczne uwagi radzenia sobie ze stresem w pracy kuratora,
- Agresja, uzależnienia występujące w rodzinie - profilaktyka i przeciwdziałanie,
- dwa wykłady - Zarządzanie stresem,
- Superwizja dla pracowników zatrudnionych w I i II OZSS,
- Oceny kwalifikacyjne "Rozmowy oceniające".

[akta kontroli str. 468-485, 720-739, 751-763, 775-789, 804-826, 963-984, 1226-1239, 1252-1308, 1346-1364, 1429-1442, 1545-1575, 1607-1626, 1651-1668, 1681-1704, 1772-1799]

W wyniku analizy ww. umów dotyczących realizacji szkoleń i wykładów ustalono, że:

- we wszystkich przypadkach dochowano procedury wynikającej z *zarządzeń Dyrektora SO w sprawie kontroli zarządczej, sprawowanej w obszarze udzielania zamówień publicznych na dostawy, usługi i roboty budowlane oraz konkursów (...)*;
- badane umowy¹⁸ w imieniu Skarbu Państwa – zawarł dyrektor SO lub działający z jego upoważnienia kierownik¹⁹ Oddziału Informatycznego Sądu, natomiast Główny księgowy potwierdził zabezpieczenie środków finansowych na realizację wydatku;
- żadna umowa nie zawierała parafy radcy prawnego, świadczącej o dokonaniu sprawdzenia ich treści pod względem formalno-prawnym, co jest niezgodne z zarządzeniami Dyrektora SO w sprawie zasad sporządzania umów cywilnych oraz prowadzenia centralnego rejestru zawieranych przez SO w Częstochowie obowiązującymi w badanym okresie;
- w większości przypadków²⁰ zapisy umów nie zabezpieczały interesu SO, tj. możliwości skutecznego dochodzenia roszczeń wynikających z ewentualnego nieterminowego bądź nienależytego wykonania prac będących ich przedmiotem, ponieważ w umowach

¹⁷ Szkolenie przeprowadzone dwukrotnie.

¹⁸ Zawarto na czas określony.

¹⁹ który posiadał imienne upoważnienia Dyrektora SO z dnia: 1.03.2013 r., 9.01.2014 r., 11.02.2019 r., do wykonywania obowiązków dyrektora sądu w czasie jego nieobecności. 1.03.2013 r., 9.01.2014 r., 11.02.2019 r.

²⁰ Z wyjątkiem 6 umów nr.: RC III 21/KDR/2013, RC I 10/KDR/2015, RC I 4/KS/2016, RC I 1/KS/2016, RC I 6/KS/2016, RC III 18/KS/2016

znajdował się jedynie zapis, że: w sprawach nieuregulowanych niniejszą umową mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego;

- żadna z umów nie zawierała zapisów dotyczących zasad odbioru czynności będących ich przedmiotem, a ich rozliczenie następowało na podstawie rachunków wystawionych i przedłożonych przez wykonawców – rachunki były podpisane przez wykonawcę oraz osoby akceptujące wykonanie usługi, jak również zawierały adnotację o dokonaniu sprawdzenia pod względem merytorycznym jak i formalno-rachunkowym;
- wynagrodzenie sędziów – wykładowców było ustalane w wysokości zgodnej z *Decyzją Ministra Sprawiedliwości w sprawie wysokości stawek wynagrodzenia dla osób prowadzących wykłady lub zajęcia w innej formie dla sędziów, prokuratorów innych pracowników jedenastek sądownictwa powszechnego i powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury oraz aplikantów*²¹ i wypłacane w terminach wskazanych w umowach.

Ponadto ustalono, że wykładowcy każdorazowo przedkładali program, konspekt szkolenia lub zarys jego tematyki, jak również, że po zakończeniu realizacji wszystkich umów załączano do nich listy obecności osób biorących udział w szkoleniach.

Umowy zawarte z podmiotami zewnętrznymi oraz pracownikami Sądu

Szczegółowej weryfikacji poddano 14 umów²² zawartych na łączną kwotę 287.294,45 zł brutto, z tytułu których na rzecz wykonawców Sąd wydatkował kwotę w wysokości 238.874,08 zł. W ramach powyższych umów:

- 6²³ o wartości 233.100,00 zł dotyczyło stałej obsługi prawnej – w kontrolowanym okresie, z tytułu ich realizacji Sąd poniósł wydatek w wysokości 198.147,00 zł.
- 5²⁴ o wartości 51.918,45 zł zawarto m. in. na: organizację pobytu szkoleniowego, zapewnienie cateringu i noclegu, aktualizację baz danych, prace porządkowe, udział w komisji konkursowej, z czego na rzecz wykonawców wypłacono kwotę w wysokości 38.955,12 zł.

²¹ z dnia 29 kwietnia 2008 r., znak: DB.III.020-141/08.

²² Ujętych w § 4300 przekazanego wykazu.

²³ Umowa RC III 3/G/2011 - [REDAKCYJNE] zł. (kontrola objęła jedynie wydatek dokonany w roku 2012 w wysokości 3.025 zł), umowy RC III 1/G/2012, RC III 1/G/2013 i RC III 2/G/2014 każda na kwotę [REDAKCYJNE] zł, umowy: RC III 7/G/2015 i RC III 2/G/2016 każda na kwotę [REDAKCYJNE] zł (kontrola objęła jedynie wydatek dokonany w roku 2016 w wysokości [REDAKCYJNE] zł)

²⁴ RC III 29/G/2012 - [REDAKCYJNE] zł, RC III 42/G/2013 - [REDAKCYJNE] zł, RC III 33/INF/2013 - [REDAKCYJNE] zł, RC I 2/F/2016 - [REDAKCYJNE] zł, RC I 3/F/2016 - [REDAKCYJNE] zł.

A

- 3²⁵ o wartości 2 276,00 zł zawarto z pracownikami SO, z czego na rzecz wykonawców wypłacono kwotę w wysokości 1.771,96 zł. Umowy dotyczyły udziału pracowników w pracach komisji egzaminacyjnej na aplikację kuratorską oraz świadczenia usługi polegającej na zanonimizowaniu 138 stron odpisów orzeczeń i uzasadnień sądowych w związku z wnioskiem o udzielenie informacji publicznej.

Ustalono, że we wszystkich przypadkach dochowano procedury wynikającej z zarządzeń Dyrektora SO w sprawie kontroli zarządczej, sprawowanej w obszarze udzielania zamówień publicznych na dostawy, usługi i roboty budowlane oraz konkursów (...)²⁶

Przed rozpoczęciem każdego zakupu każda komórka organizacyjna sporządzała wnioski o wyrażenie zgody na przeprowadzenie postępowania – wnioski parafowane były przez głównego księgowego lub jego zastępcę co oznaczało, że zabezpieczono środki finansowe na realizację zamówienia oraz podpisywane były przez kierownika komórki merytorycznej odpowiedzialnej za realizację zamówienia w przypadku zamówienia do 5 tys. zł lub przez dyrektora w przypadku zamówienia o łącznej wartości powyżej 5 tys. zł.

Umowy w imieniu Skarbu Państwa – zawarł dyrektor SO, pozostałe zawarł kierownik Oddziału Informatycznego Sądu, który posiadał imienne upoważnienie²⁷ Dyrektora SO do wykonywania obowiązków Dyrektora SO w czasie jego nieobecności natomiast Główny księgowy potwierdził zabezpieczenie środków finansowych na realizację wydatku. Badane umowy zawarto na czas określony.

Żadna umowa nie zawierała parafy radcy prawnego, świadczącej o dokonaniu sprawdzenia ich treści pod względem formalno-prawnym, co jest niezgodne z zarządzeniami Dyrektora SO w sprawie zasad sporządzania umów cywilnych oraz prowadzenia centralnego rejestru zawieranych przez SO w Częstochowie obowiązującymi w badanym okresie

Wynagrodzenie za wykonywane czynności wypłacane było w terminach wskazanych w umowach. Do umów dołączane był protokoły odbioru usługi.

W przypadku, gdy pracownik SO został skierowany na szkolenie podnoszące jego kwalifikacje zawodowe SO podpisywał z nim umowę.

[akta kontroli str. 556-605, 764-774, 1077-1098, 1150-1191, 1376-1378, 1800-1885]

²⁵ RC I 3/KDR/2014 – ██████ zł (██████ zł netto), RC I 4/KDR/2014 – ██████ zł (██████ zł netto), RC I 1/KDR/2013 – ██████ zł (██████ zł netto).

²⁶ W podanych przypadkach były prowadzone rozeznania rynku jak np. przy usługach prawniczych, usługach aktualizacji baz antywirusowych czy dotyczących organizacji szkolenia. W przypadkach np. udziału w komisji konkursowej czy umów zawieranych z pracownikami osoby realizujące umowę były rekomendowane przez daną komórkę SO było to zgodne z procedurami ponieważ wniosek akceptował Dyrektor SO oraz zastosowano stawki rozporządzenia.

²⁷ Upoważnienie z dnia: 1.03.2013 r., 9.01.2014 r., 11.02.2019 r.

A

Wydatki realizowane na podstawie tzw. zleceń

W SO siedmiokrotnie wydatkowano także środki finansowe na podstawie pisemnych²⁸ bądź ustnych²⁹ zleceń, na podstawie których na rzecz wykonawców wydatkowano łącznie 27.257,81 zł. Przedmiotowe zlecenia dotyczyły: usługi cateringu, szkolenia dla pedagogów RODK, usługi modernizacji mebli na salach rozpraw, uporządkowania terenu użytkowanego przez SO, warsztatów szkoleniowych w zakresie ocen kwalifikacyjnych pt. „Rozmowy oceniające”, warsztatów szkoleniowych o tematyce „Profesjonalna obsługa trudnego klienta”, szkolenia z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej dla grupy pracowników Sądu.

W przypadku wydatków, w których usługę/zakup zrealizowano bez zawierania umowy dochowano procedury wynikającej z zarządzeń Dyrektora SO w sprawie kontroli zarządczej, sprawowanej w obszarze udzielania zamówień publicznych na dostawy, usługi i roboty budowlane oraz konkursów (...), tj.: każdy zakup po sporządzeniu wniosku o wyrażenie zgody na przeprowadzenie postępowania (przygotowanego przez zainteresowaną komórkę organizacyjną SO) był realizowany na podstawie pisemnego zlecenia. Zlecenia były podpisane przez Dyrektora SO.

Wynagrodzenie należne wykonawcom zostało uregulowane z zachowaniem terminów oraz wartości określonych na fakturach.

[akta kontroli str. 712-719; 999-1010; 1192-1209; 1240-1251; 1365-1374]

Wydatki realizowane na podstawie porozumień

W SO dokonano także dwóch wydatków na podstawie Porozumień zawartych z Sądem Okręgowym w Krakowie³⁰ oraz Sądem Okręgowym w Katowicach³¹, w ramach których łącznie wydatkowano 4.254,05 zł.

[akta kontroli str. 1443-1482]

²⁸ Zlecenia z dnia: 24.02.2014 r., 6.11.2014 r., 28.04.2015 r., 19.01.2015 r., 7.11.2016 r.,

²⁹ W dwóch przypadkach nie sporządzono zlecenia pisemnego. Zachowano natomiast procedurę wynikającą z zarządzeń Dyrektora SO w sprawie kontroli zarządczej, sprawowanej w obszarze udzielania zamówień publicznych na dostawy, usługi i roboty budowlane oraz konkursów (...), tj., sporządzony został wniosek o wyrażenie zgody na przeprowadzenie postępowania, który został podpisany przez kierownika danej komórki i Głównego księgowego (G-351-1/133/12 z dnia 01.10.2012 r. oraz F 351-12/14 z dnia 16.09.2014 r.).

³⁰ Porozumienie zawarte w dniu 09.06.2016 r. w sprawie odbycia stażu urzędniczego w oparciu o ustawę o pracownikach sądów i prokuratury.

³¹ Porozumienie zawarte w dniu 09.05.2016 r. w sprawie odbycia części teoretycznej szkolenia w ramach aplikacji kuratorskiej oraz złożenie egzaminu kuratorskiego.

IV. OGÓLNA OCENA DZIAŁALNOŚCI SO

Działalność SO w zakresie kontrolowanych zagadnień oceniono pozytywnie z zastrzeżeniami, z uwagi na:

- niewskazywanie w treści umów zapisów dotyczących: kar umownych, warunków odstąpienia od umowy oraz umożliwiających skuteczne dochodzenie roszczeń wynikających z ewentualnego nieterminowego bądź nienależytego wykonania prac, jak również dotyczących zasad odbioru czynności będących przedmiotem umów;
- brak parafy radcy prawnego na umowach świadczącej o dokonaniu sprawdzenia ich treści pod względem formalno-prawnym, co jest niezgodne z regulacjami wewnętrznymi obowiązującymi w SO.

Mając powyższe na uwadze wnosi się o niezwłoczne podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie stwierdzonych nieprawidłowości oraz zapobieżenie ich powstawaniu w przyszłości, w tym w szczególności:

- każdorazowe zamieszczanie w drukach zawieranych umów zapisów zabezpieczających interesy Sądu poprzez określanie w nich kar umownych, warunków odstąpienia od umowy oraz umożliwiających skuteczne dochodzenie roszczeń wynikających z ewentualnego nieterminowego bądź nienależytego wykonania prac jak również dotyczących zasad odbioru czynności będących ich przedmiotem;
- przestrzeganie i stosowanie zapisów obowiązujących wewnętrznych regulacji dotyczących zamówień publicznych.

Stosownie do § 35 ust. 2 komunikatu Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowych wytycznych w zakresie kontroli zarządczej dla działu administracji rządowej – sprawiedliwość dotyczących przeprowadzania kontroli działalności administracyjnej sądów powszechnych³² w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania sprawozdania może Pani przedstawić do niego stanowisko Ministrowi Sprawiedliwości. Powyższe nie wstrzymuje realizacji wniosków lub zaleceń pokontrolnych.

Uprzejmie proszę o przekazanie, w terminie do dnia 13 września 2019 r. pisemnej informacji o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania.

³² Dz. Urz. Min. Sprawiedl., poz. 236

Stosownie do § 37 ust. 3 ww. *komunikatu* Ministra Sprawiedliwości, dyrektor sądu na każdym etapie prowadzonej kontroli ma prawo wglądu do akt kontroli, które znajdują się w siedzibie Wydziału Kontroli Biura Ministra Ministerstwa Sprawiedliwości.

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

21. 8. 2014 *Elżbieta Markowska-Królik*
Zastępca Dyrektora
Biura Ministra
(data i podpis)

Sporządzono w dwóch egzemplarzach:

1. Dyrektor Sądu Okręgowego w Częstochowie,
2. Wydział Kontroli Biura Ministra w Ministerstwie Sprawiedliwości – a/a.

GLÓWNY SPECJALISTA

Jan Cichy
Marcin Górecki

NACZELNIK
WYDZIAŁU KONTROLI

Elżbieta Markowska-Królik
21. 08. 2014